

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillisilla poluilla – Arviointi ammattillisen koulutuksen yksilöllisistä opintopoluista

Päätöswebinaari 6.10.2022

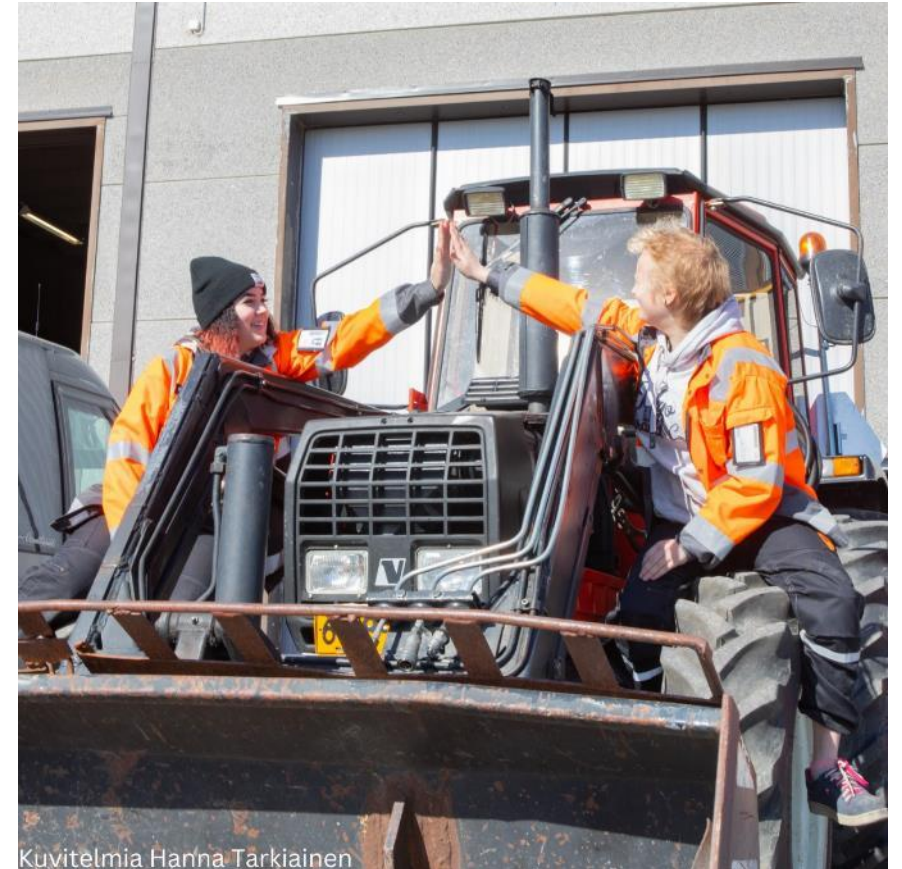
Arvioinnin tulokset ja kehittämissuositukset

Arviointiryhmä

- **Heikki Helve**, kuntayhtymän johtaja, Savon koulutuskuntayhtymä
- **Anna Laine**, opettaja, Careeria Oy
- **Heikki Piilonen**, opinto-ohjaaja, ammatillinen koulutus, Oulu
- **Anu Raudasoja**, johtaja/rehtori, Järvisseudun koulutuskuntayhtymä
- **Boris Ståhl**, ammattikasvatusneuvos (toimi rehtorina Yrkesakademin i Österbottenissa 7/2022 saakka)
- **Ritva Vartiainen** (toimi projektipäällikkönä Rovaniemen koulutuskuntayhtymässä 6/2022 saakka)
- **Johanna Kiesi**, arviointiasiantuntija, Karvi
- **Jani Goman**, arviointineuvos, Karvi
- **Mari Huhtanen**, arviointiasiantuntija, Karvi

Yksilölliset opintopolut ammatillisessa koulutuksessa – arvioinnin teemat

- Henkilökohtaistaminen ja HOKS-prosessi
- Ohjaus henkilökohtaistamisprosessissa
- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Opiskelijoiden valinnanmahdollisuudet
- Työnjako, osaaminen ja resurssit

Kuvitelmia Hanna Tarkiainen

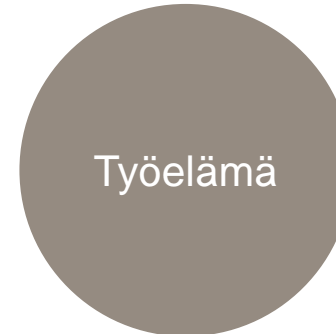
Aineistot

- **Kysely koulutuksen järjestäjien johdolle**
(n = 121)

- **Kysely opetus- ja ohjaushenkilöstölle**
(n = 3 369)

- **Haastattelut opiskelijoille**
(n = 54)
- **Valtakunnallinen opiskelijapalaute**
- **Tilasto- ja rekisteritieto**
(Koski, eHOKS)

- **Haastattelut työelämän edustajille** (n = 21)
- **Valtakunnallinen työelämäpalaute**

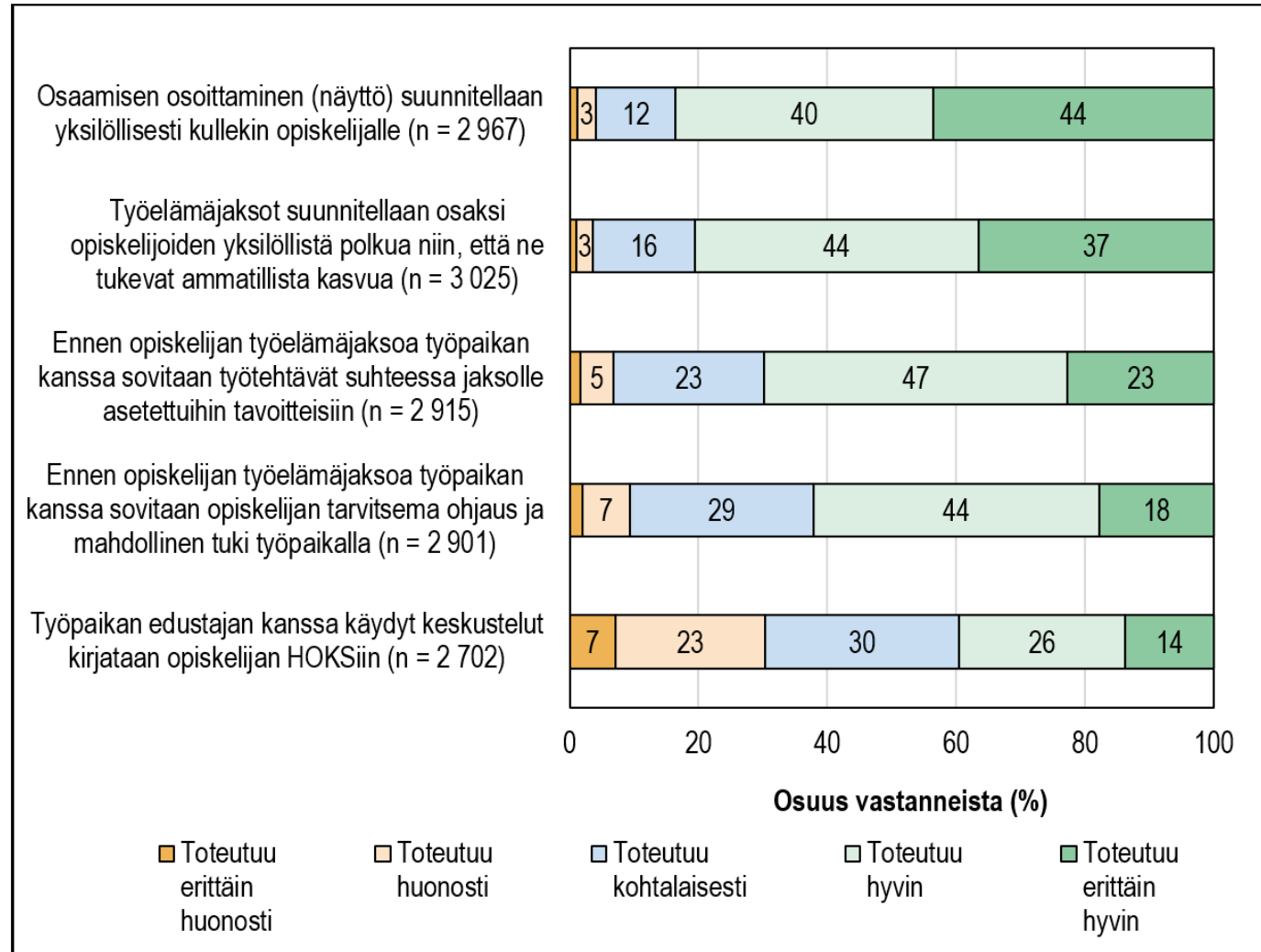
KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Henkilökohtaistaminen, HOKS-prosessi ja ohjaus

Henkilökohtaistaminen, HOKS-prosessi ja ohjaus

- Järjestäjillä on hyvin linjauksia opiskelijoiden osallistamiseen HOKS-prosessiin ja HOKSien hyväksymiseen
- Huoltajien osallistaminen henkilökohtaistamiseen ei toteudu tavoitellusti, viidesosalta järjestäjistä puuttui linjaus huoltajien osallistamiseen
- Opiskelijoiden sitoutuminen ja omistajuus henkilökohtaistamiseen nähdään tärkeänä, mutta vaikutusmahdollisuuksista ei kerrota riittävästi ja HOKSin merkitys jää osalle opiskelijoista epäselväksi
- Henkilökohtaistamisesta puhutaan usein liian teknisesti ja järjestelmäkeskeisesti, opiskelijoiden yksilölliset tarpeet tulisi huomioida paremmin
- Urasuunnittelu ei kytkeydy riittävästi opintojen eri vaiheisiin
- Ohjaus- ja tukitarpeita tunnistetaan osana henkilökohtaistamista
- Ohjauksen ja tuen suunnittelussa, saatavuudessa ja vaikuttavuuden seurannassa on haasteita osalla järjestäjistä

- HOKSien toteutumisen seuranta ja päivittäminen toteutuvat melko hyvin
- Opiskelijoiden palautetta ei hyödynnetä riittävästi kehittämisessä
- Henkilökohtaistamisprosessin toimivuutta ei arvioida riittävän säännöllisesti
- Työelämässä oppimisen ja näyttöjen suunnittelu osaksi opiskelijan opintopolkua toteutuu hyvin
- Työtehtävistä sekä tuki- ja ohjausmuodoista sopimisessa työpaikkojen kanssa on parannettavaa

Opetus- ja ohjaushenkilöstön näkemykset henkilökohtaistamisesta työelämässä oppimisessa

Kehittämissuositukset

- 1** Henkilökohtaistamisen merkitystä osana urasuunnittelua ja jatkuvaa ammatillista kasvua tulee vahvistaa sekä opiskelijoiden aktiivista roolia henkilökohtaistamisessa kehittää.
- 2** Opiskelijoiden erilaisten ohjaus- ja tukitarpeiden huomioimista sekä ohjauksen saatavuutta tulee kehittää osana henkilökohtaistamista – myös huoltajien osallisuutta vahvistettava.
- 3** Henkilökohtaistamisprosessin ajallista ja rakenteellista suunnittelua sekä HOKSin sisältöä tulee kehittää.

Kuvitelmia Hanna Tarkiainen

Kehittämissuositukset

- 4 Henkilökohtaistamisen toimivuutta sekä ohjaus- ja tukitoimien vaikuttavuutta tulee seurata, arvioida ja kehittää systemaattisemmin.
- 5 Työelämän edustajien osallistumista henkilökohtaistamiseen tulee vahvistaa.

Kuvitelmia Hanna Tarkiainen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä opiskelijoiden valinnanmahdollisuudet

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

- Osaamisen tunnustaminen toimii parhaiten ammatillisen koulutuksen tutkinnoista ja lukio-opinnoista, heikommin korkeakouluopinnoista
- Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen kaivataan selkeämpiä ohjeita ja menettelytapoja
- Työssä tai harrastuksissa hankitun osaamisen tunnistaminen ei toteudu kovin hyvin – järjestäjistä ja henkilöstöstä noin 40 prosenttia arvioi tämän toteutuvan korkeintaan kohtalaisesti
- Ei-voimassa olevien tutkinnon perusteiden tai muiden vastaavien opintojen mukaisen osaamisen vastaavuuden ja ajantasaisuuden arvioinnissa on haasteita

Opiskelijoiden valinnanmahdollisuudet

- Tutkinnon yksilöllisistä valinnanmahdollisuuksista tiedottaminen opiskelijoille toteutuu pääosin hyvin, mutta opiskelijat eivät täysin tunne kaikkia mahdollisuuksia
- Oman tutkinnon valinnaisia opintoja voi valita hyvin, mutta yksilöllisessä aikataulutuksessa on haasteita
- Työelämässä oppiminen tuo yksilöllisyyttä opintoihin, verkko-opinnot oppimisympäristönä saatavilla harvemmin
- Lukio-opinnot ja ammattikorkeakouluopinnot ovat melko vakiintuneita tapoja yksilöllistä opintoja, ja puolella järjestäjistä tarjolla niihin rakennettuja polkuja
- Tutkinnon osien suorittaminen toisesta tutkinnosta oman järjestäjän tarjonnasta toteutuu kohtalaisesti, opiskelu toisten ammatillisen koulutuksen järjestäjien tarjonnasta on harvinaista

Kehittämissuositukset

- 6** Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käsitteitä, toimintaohjeita ja linjauksia tulee selkeyttää ja epävirallisen oppimisen tunnistamista tehostaa.
- 7** Opiskelijoiden yksilöllisten urasuunnitelmien tukemiseksi ja valintojen toteuttamiseksi tulee vahvistaa opiskelijoille annettava tiedotusta, neuvontaa ja ohjausta sekä koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

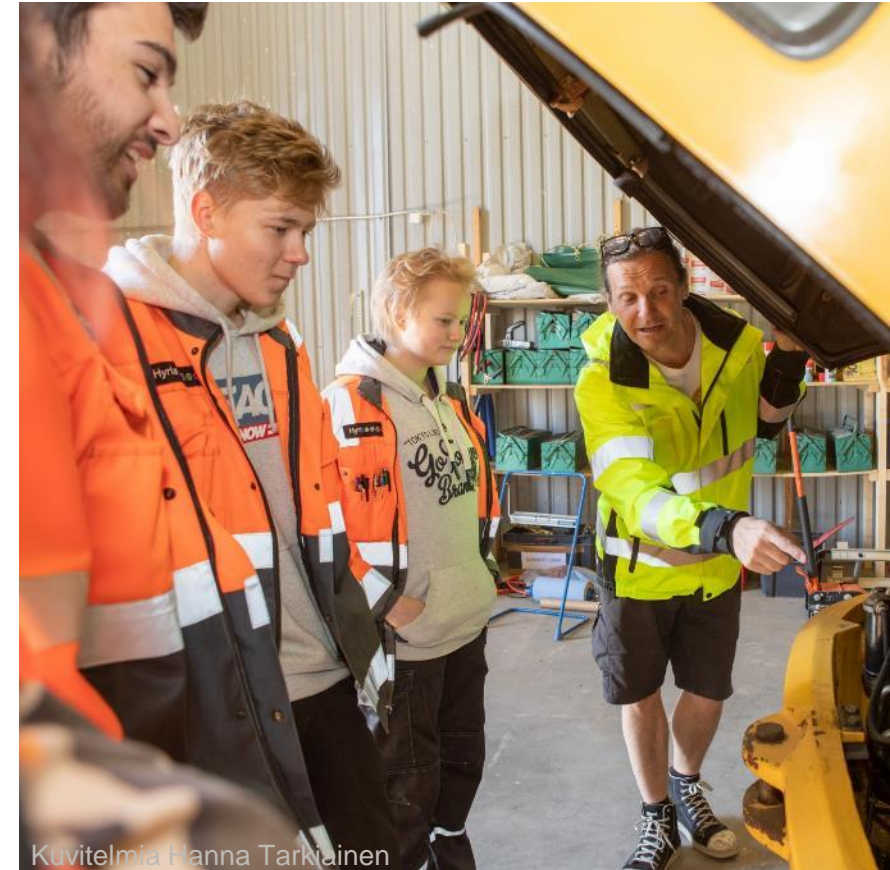
Henkilökohtaistamiseen liittyvien toimintojen työnjako, osaaminen ja resurssit

Henkilökohtaistamisen työnjako, osaaminen ja resurssit

- Koulutuksen järjestäjät ovat linjanneet henkilökohtaistamisen vastuista, mutta henkilöstölle roolit eivät näyttäydy kaikilta osin selkeinä
- Henkilöstöstä alle puolet piti henkilöstön välistä tiedonkulkua ja yhteistyötä riittävänä
- Henkilöstön henkilökohtaistamiseen liittyvä osaaminen on melko hyvää, mutta perehdytystä, osaamisen kehittämistä ja selkeitä ohjeita toivottiin lisää
- Henkilöstöresurssit henkilökohtaistamiseen ovat osittain riittämättömiä. Haasteena on erityisesti ajan riittävyys, jonka kolme neljäsosaa henkilöstöstä koki korkeintaan kohtalaiseksi.

Kehittämissuosituks

- 8 Henkilöstö tulee perehdyttää riittävästi henkilökohtaistamiseen ja varmistaa henkilökohtaistamiseen liittyvä osaaminen.
- 9 Henkilökohtaistamisen työnjakoa, rooleja ja vastuita tulee selkeyttää ja henkilöstön välistä yhteistyötä tulee edistää.
- 10 Resurssit henkilökohtaistamiseen tulee varmistaa.

Kuvitelmia Hanna Tarkiainen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Utvecklings- rekommendationerna på svenska

Utvecklingsrekommendationer

1. Betydelsen av personlig tillämpning som en del av karriärplaneringen och den kontinuerliga yrkesmässiga tillväxten bör stärkas och de studerandes aktiva roll i den personliga tillämpningen utvecklas.
2. Beaktandet av studerandenas olika handlednings- och stödbehov samt tillgången till handledning bör utvecklas som en del av den personliga tillämpningen – även vårdnadshavarnas delaktighet bör stärkas.
3. Den tidsmässiga och strukturella planeringen av processen för personlig tillämpning samt innehållet i PUK bör utvecklas.
4. Man bör mer systematiskt följa upp, utvärdera och utveckla hur väl den personliga tillämpningen fungerar och hur effektiva styr- och stödåtgärderna är.
5. Arbetslivsrepresentanternas deltagande i den personliga tillämpningen bör stärkas.

Utvecklingsrekommendationer

6. Begreppen, anvisningarna och riktlinjerna för identifiering och erkännande av kunnande bör förtydligas och identifieringen av inofficiellt lärande effektiveras.
7. För att stödja de studerandes individuella karriärplaner och för att genomföra valen bör man stärka den information, rådgivning och handledning som de studerande får liksom även samarbetet mellan utbildningsanordnarna.
8. Personalen bör få tillräcklig introduktion i personlig tillämpning och kompetens i anslutning till personlig tillämpning bör säkerställas.
9. Arbetsfördelningen, rollerna och ansvaren inom den personliga tillämpningen bör förtydligas och samarbetet mellan personalen bör främjas.
10. Resurserna för personlig tillämpning bör säkerställas.

